

અસ્વીકરણ: સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઈ શકશે નહિ. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

DISCLAIMER: The translated judgment in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/ her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgment shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.

=====

અમદાવાદ ખાતે ગુજરાતની વડી અદાલતમાં

આર/સ્પેશિયલ ક્રિમિનલ અપ્લિકેશન નં. ૯૧૫૩/૨૦૧૬

મંજૂરી અને સહી માટે:

માનનીય ન્યાયમૂર્તિ શ્રી એ.એસ. સુપેહિયા

સહી/-

=====

૧	શું સ્થાનિક અખબારોના રીપોર્ટ્સને ચુકાદો જોવાની મંજૂરી છે?	હા
૨	રીપોર્ટરને મોકલવામાં આવે કે નહીં?	હા
૩	શું ન્યાયમૂર્તિઓ ચુકાદાની આખરી નકલ જોવા માંગે છે?	ના
૪	શું આ કેસમાં ભારતીય બંધારણ અથવા તે હેઠળ કરવામાં આવેલ કોઈ હુકમના અર્થઘટન અંગે કાયદાનો કોઈ નોંધપાત્ર પ્રશ્ન સમાયેલ છે?	ના

=====

પ્રહલાદ રામભાઈ ઓડેદરા

વિરુદ્ધ

ગુજરાત રાજ્ય

=====

ઉપસ્થિતિ:

અરજદાર(ઓ) નં. ૧ તરફથી શ્રી ભાર્ગવ ભટ્ટ, એડવોકેટ વિથ શ્રી વીરેન્દ્ર બહેતી
(૩૧૦૪)

સામાવાળા(ઓ) નં. ૨ તરફથી શ્રી રાજેન્દ્ર કે. ગોલાણી (૨૧૨૫)

સામાવાળા(ઓ) નં. ૧ તરફથી સુશ્રી મોક્ષા ઠક્કર, એ.પી.પી. (૨)

=====

કોરમ: માનનીય ન્યાયમૂર્તિ શ્રી એ.એસ. સુપેહિયા

તારીખ : ૦૪/૦૨/૨૦૧૯

મૌખિક ચુકાદો

૧.૦ હાલની રિટ પિટિશન ઇન્ડિયન પીનલ કોડ, ૧૮૬૦ (સંક્ષિપ્તમાં
“આઈ.પી.સી.”) ની કલમો ૩૭૬, ૫૦૬(૨) અને ૩૨૩ તેમજ એટ્રોસિટી સુધારા

અધિનિયમ, ૨૦૧૫ ની કલમો ૩(૧)(આર)(એસ) અને ૩(૨)(એ) હેઠળ શિક્ષાપાત્ર ગુનાઓ માટે સચાજીગંજ પોલીસ સ્ટેશન, જિલ્લો: વડોદરા ખાતે નોંધાયેલ સી.આર. નં. I-૨૩૫/૨૦૧૬ વાળી વાદગ્રસ્ત એફ.આઈ.આર. ૨૬ અને બાતલ કરવાની દાદ માંગતા ક્રિમિનલ પ્રોસિજર કોડ, ૧૯૭૩ (સંક્ષિપ્તમાં “કોડ”) ની કલમ ૪૮૨ હેઠળ દાખલ કરવામાં આવી છે.

૨.૦ એફ.આઈ.આર. ની નોંધણી થતાં, અરજદારે ૯મા એડિશનલ સેશન્સ જજ, વડોદરા સમક્ષ આગોતરા જામીન અપ્લિકેશન દાખલ કરી હતી અને ટ્રાયલ કોર્ટ દ્વારા પક્ષકારોને સાંભળ્યા બાદ તે નામંજૂર કરવામાં આવી હતી. ત્યારબાદ, અરજદારે આ કોર્ટ સમક્ષ કોડની કલમ ૪૩૮ હેઠળ ક્રિમિનલ મિસ. અપ્લિકેશન નં. ૨૭૯૯૨/૨૦૧૬ દાખલ કરી હતી અને આ કોર્ટે રૂલ જારી કર્યો હતો તેમજ નિર્દેશ પણ આપ્યો હતો કે અરજદારે ૨૫.૧૦.૨૦૧૬ ના રોજ પૂછપરછ માટે સંબંધિત તપાસ કરનાર અધિકારી સમક્ષ હાજર રહેવું.

૨.૧ ૨૧.૧૧.૨૦૧૬ ના રોજ, વૈકલ્પિક ઉપાય મેળવવાના ઉદ્દેશથી કોડની કલમ ૪૩૮ હેઠળની ઉપરોક્ત અપ્લિકેશન પરત ખેંચવાની માંગણી કરવામાં આવી હતી અને આ કોર્ટે બાબતના ગુણદોષમાં પ્રવેશ્યા વિના માંગ્યા મુજબ પરત ખેંચવાની પરવાનગી આપી હતી.

૨.૨ અરજદારનો કેસ એવો છે કે ફરિયાદનો આધાર એ હકીકતની આસપાસ ફરે છે કે અરજદાર-મૂળ આરોપીએ “લગ્ન કરવાના વચન” ના આધારે ફરિયાદી સાથે શારીરિક સંબંધો બાંધ્યા હતા અને પાછળથી જ્યારે તેણે તેની સાથે લગ્ન કરવાનો

ઈનકાર કર્યો અને અન્ય કોઈ સાથે લગ્ન કરી લીધા, ત્યારે એવો આક્ષેપ કરવામાં આવ્યો છે કે તેણે એફ.આઈ.આર. માં જણાવ્યા મુજબનો ગુનો કર્યો છે.

૩.૦ અરજદાર તરફથી વિદ્વાન એડવોકેટ શ્રી વીરેન્દ્ર બહેતી સાથે વિદ્વાન એડવોકેટ શ્રી ભાર્ગવ ભટ્ટે રજૂઆત કરી છે કે અરજદાર સંજોગોનો ભોગ બનેલ છે અને ભોગ બનનાર દ્વારા તેને હાલના કેસમાં ખોટી રીતે સંડોવી દેવામાં આવ્યો છે. તેમણે વધુમાં રજૂઆત કરી છે કે ભોગ બનનારે લગ્નના વચનના આધારે જાતીય સંબંધ બાંધવા સંમતિ આપી હોવાનું સ્વીકાર્યું છે અને સ્થાપિત કાનૂની સ્થિતિ મુજબ, જો હાલના અરજદાર પોતાનું વચન પાળવા અસમર્થ હોય, તો તે **પર સે (સ્પતઃ)** બળાત્કારનો ગુનો બનતો નથી. તેમણે આઈ.પી.સી. ની કલમ ૩૭૫ ની જોગવાઈઓ, ખાસ કરીને વર્ણન નં. ૪ અને ૬ પર આધાર રાખ્યો છે અને રજૂઆત કરી છે કે વર્ષ ૨૦૧૩ માં આઈ.પી.સી. ની કલમ ૩૭૫ માં સુધારા પછી, ધારાસભાએ “લગ્ન પર અપાયેલી સંમતિ” ના કિસ્સામાં બળાત્કારનો ગુનો દાખલ કરવાનું ઉચિત માન્યું નથી. તેમણે રજૂઆત કરી છે કે આઈ.પી.સી. ની કલમ ૩૭૫ ની વ્યાખ્યાત્મક કલમમાં “લગ્નના વચન પર આપેલી સંમતિ” અભિવ્યક્તિનો સમાવેશ “સંમતિ વિના” તરીકે કરવામાં આવ્યો નથી, તેથી એફ.આઈ.આર. માં કથિત હકીકતોના આધારે બળાત્કારનું કૃત્ય સ્પષ્ટપણે નકારી શકાય છે.

૩.૧ અરજદાર તરફથી વિદ્વાન એડવોકેટે રજૂઆત કરી છે કે અન્યથા પણ, એફ.આઈ.આર. નું સાદું વાંચન તાલીમબદ્ધ કાનૂની મગજના કુશળ મુસદ્દાને

પ્રગટ કરે છે. તેમણે રજૂઆત કરી છે કે બીજા સામાવાળા આશરે ૨૮ વર્ષની વયની એક સ્ત્રી છે, જે કમાણી કરવા અને ગુજરાન ચલાવવાના સ્વતંત્ર સાધનો ધરાવે છે અને ઇન્ટરનેટનું જ્ઞાન તેમજ સોશિયલ મીડિયા સુધી પહોંચ પણ ધરાવે છે.

૩.૨ એવી પણ વધુમાં દલીલ કરવામાં આવી છે કે ત્રીજા સામાવાળાએ તપાસમાં પ્રવેશતા પહેલાં, જેમાં અનુસૂચિત જાતિ અને અનુસૂચિત જનજાતિ અધિનિયમની જોગવાઈઓ આકર્ષાય છે, એફ.આઈ.આર. માં કરાયેલા આક્ષેપોની સત્યતા અને કથનોની શુદ્ધતા તપાસવી જરૂરી છે. તેમણે વધુમાં રજૂઆત કરી છે કે ત્રીજા સામાવાળા ખોટા આક્ષેપોથી અને અનુસૂચિત જાતિ અને અનુસૂચિત જનજાતિ (અત્યાચાર નિવારણ) અધિનિયમની જોગવાઈઓના દુરુપયોગ સામે હાલના આરોપીનું રક્ષણ કરવા માટે કાનૂની જવાબદારી હેઠળ છે. તેમણે વધુમાં દલીલ કરી છે કે ત્રીજા સામાવાળાએ તેમને શ્રેષ્ઠ રીતે જાણીતા કારણોસર ગુજરાત પોલીસ મેન્યુઅલની જોગવાઈઓનું ઉદ્ધંધન કરીને અયોગ્ય રીતે વર્તન કર્યું છે.

૩.૩ અરજદાર તરફથી વિદ્વાન એડવોકેટે રજૂઆત કરી છે કે ફરિયાદી કોર્ટ સમક્ષ સ્પષ્ટ હાથ સાથે આવ્યા નથી અને તેમનું પોતાનું વર્તન તેમની એફ.આઈ.આર. માં હાલના અરજદાર-મૂળ આરોપી સામે કરાયેલા આક્ષેપોને ખોટા પાડે છે. તે એક તરફ આઈ.પી.સી. ની કલમ ૩૭૬ હેઠળ અરજદાર સામે ચોક્કસ આક્ષેપ કરે છે અને બીજી તરફ જ્યાં કથિત ઘટના બની હતી તે હોટેલના રૂમનું ભાડું પોતાના ક્રેડિટ કાર્ડમાંથી ચૂકવ્યું હતું. એવી પણ દલીલ કરવામાં આવી છે કે

૦૬.૦૨.૨૦૧૬ પછી પણ ૨૧.૦૩.૨૦૧૬ ના રોજ ફરીથી, અરજદાર અને ફરિયાદીના નામે હોટેલનો રૂમ બુક કરવામાં આવ્યો હતો. ત્યારબાદની ફરિયાદ દાખલ કરવી એ ન્યાય વિંતરણ પ્રણાલીના ફોજદારી તંત્રનો સાદો દુરુપયોગ સિવાય બીજું કંઈ નથી.

૩.૪ અરજદાર તરફથી વિદ્વાન એડવોકેટે રજૂઆત કરી છે કે અરજદાર સામેનો એકમાત્ર આક્ષેપ ફરિયાદીને લગ્નનું વચન આપવાનો છે અને ત્યારબાદ માતાપિતાના દબાણ હેઠળ, અરજદારે અન્યત્ર લગ્ન કરી લીધા હતા. અરજદારે કોઈ અસામાન્ય ભાષાનો ઉપયોગ કર્યો નથી જેનો એફ.આઈ.આર. માં આક્ષેપ કરવામાં આવ્યો છે. હકીકતમાં, અરજદાર ફરિયાદીની જ્ઞાતિ વિશે જાણતા નથી અને સમગ્ર સમય દરમિયાન જ્યારે અરજદાર અને ફરિયાદી વચ્ચે સુમેળભર્યા સંબંધો હતા, ત્યારે તેણીએ પોતાને રાજપૂત સમુદાયની હોવાનું જણાવ્યું હતું.

૩.૫ અરજદાર તરફથી વિદ્વાન એડવોકેટે રજૂઆત કરી છે કે તારીખ ૨૧.૦૩.૨૦૧૬ ની એફ.આઈ.આર. માં સંદર્ભિત પ્રસંગ સંપૂર્ણપણે ગુનો સાબિત થાય તે રીતે ઘડી કાઢવામાં આવ્યો છે, જેથી એ સુનિશ્ચિત થઈ શકે કે તેના તમામ તત્વો સાબિત થઈ શકે અને જો કોર્ટ એવા નિષ્કર્ષ પર આવે કે, આરોપીએ લગ્નનું વચન આપ્યું હતું તેવી હકીકતની ગેરસમજ પર ભોગ બનનાર દ્વારા આરોપી સાથે જાતીય સંબંધમાં ભાગ લેવો એ બળાત્કાર સમાન નથી (જેમ કે એફ.આઈ.આર. ના અગાઉના ભાગમાં આક્ષેપ કરવામાં આવ્યો છે), તો ૨૧.૦૩.૨૦૧૬ ની ઘટના એફ.આઈ.આર. ને બચાવી શકે.

૩.૬ અરજદાર તરફથી વિદ્વાન એડવોકેટે રજૂઆત કરી છે કે ૨૧.૦૩.૨૦૧૬ ની ઘટના, તેના પ્રથમ ભાગમાં, એટ્રોસિટી સુધારા અધિનિયમની કલમ ૩(૧)(આર) (એસ) અને કલમ ૩(૨)(પ-એ) હેઠળના ગુનાના તત્વો સાબિત કરી શકી નથી, તેથી બીજા સામાવાળાએ હાલના અરજદારના કથિત કૃત્યને “જાહેર દેખાવવાળી જગ્યા” ના દાયરામાં લાવવા માટે, જિંજર હોટેલના રૂમની બહાર એ જ આક્ષેપોના પુનરાવર્તનની થિયરી રજૂ કરી છે. તેમણે વધુમાં રજૂઆત કરી છે કે પાચાવિહોણા, વિલંબિત અને અપ્રમાણિત આક્ષેપો અરજદારને અદાલતમાંથી સામાન્ય ઉપાય (જેમ કે કોડની કલમ ૪૩૮) મેળવવાથી વંચિત રાખવા માટે દાખલ કરવામાં આવ્યા છે, અને તેથી, એફ.આઈ.આર. ચાલુ રાખવી એ અદાલત સાથે છેતરપિંડી છે.

૩.૭ અરજદાર તરફથી વિદ્વાન એડવોકેટે છેલ્લે રજૂઆત કરી છે કે ભોગ બનનારે હાલના અરજદારને તે એસ.સી./એસ.ટી. કેટેગરીમાં આવે છે તે હકીકતથી સંપૂર્ણપણે અજાણ રાખ્યો હતો. એવી રજૂઆત કરવામાં આવી છે કે ફરિયાદીની વાત સ્વાભાવિક રીતે અસંભવિત છે. છેલ્લે, એવી રજૂઆત કરવામાં આવી છે કે પિટિશનની વિગતો સામાવાળા નં. ૨-મૂળ ફરિયાદીના કોઈ સોગંદનામા દ્વારા ખંડિત કરવામાં આવી નથી. આથી, વાદગ્રસ્ત એફ.આઈ.આર. ૨૬ અને બાતલ કરવી જરૂરી છે.

૩.૮ અરજદાર તરફથી વિદ્વાન એડવોકેટે વધુમાં હાલના અરજદાર દ્વારા કરવામાં આવેલા તારીખ ૨૧.૦૩.૨૦૧૮ ના સોગંદનામાની વિગતો તરફ આ કોર્ટનું ધ્યાન

દોર્યું છે. તેમણે રજૂઆત કરી છે કે સ્ટેમ્પ પેપર હકીકતમાં સામાવાળા નં. ૨-મૂળ ફરિયાદી દ્વારા ખરીદવામાં આવ્યો હતો અને તેમાં વધુમાં સ્પષ્ટતા કરવામાં આવી છે કે હાલના અરજદાર દ્વારા ગુનો કરવાનો કોઈ ઈરાદો નહોતો. તેમણે સંબંધિત હોટેલના ગેસ્ટ હાઉસ રજિસ્ટરના બિલો તરફ આ કોર્ટનું ધ્યાન દોર્યું છે જ્યાં કથિત ગુનો આચરવામાં આવ્યો હતો. આમ, તેમણે રજૂઆત કરી છે કે ભોગ બનનારનું સમગ્ર કથન ઉપજાવી કાઢેલું છે અને વાદગ્રસ્ત એફ.આઈ.આર. ૨૯ અને બાતલ કરવી જરૂરી છે.

૩.૯ પોતાની રજૂઆતોના સમર્થનમાં, અરજદાર તરફથી વિદ્વાન એડવોકેટે સર્વોચ્ચ અદાલતના કૈની રાજન વિરુદ્ધ કેરળ રાજ્ય, (૨૦૧૩) ૯ એસ.સી.સી. ૧૧૩ ના કેસમાં આપેલા ચુકાદા પર અને ક્રિમિનલ મિસ. અપ્લિકેશન નં. ૧૫૬૮૮/૨૦૧૪ માં પસાર કરાયેલ આ કોર્ટની સમકક્ષ બેંચના તારીખ ૨૬.૦૩.૨૦૧૫ ના નિર્ણય પર આધાર રાખ્યો છે અને રજૂઆત કરી છે કે આરોપી લગ્ન કરવાનો ઈરાદો ધરાવે છે તેવી ખોટી રજૂઆતના પગલે આપવામાં આવેલી સંમતિ, હકીકતની ગેરસમજ હેઠળ આપેલી સંમતિ ગણી શકાય. પરંતુ કંઈ પણ વધુ વિના લગ્નનું વચન આપવું એ આઈ.પી.સી. ની કલમ ૯૦ ના અર્થમાં “હકીકતની ગેરસમજ” ને જન્મ આપશે નહીં. આમ, તેમણે રજૂઆત કરી છે કે આરોપી દ્વારા લગ્ન માટે આપવામાં આવેલું વચન આઈ.પી.સી. ની કલમ ૩૭૫ ના તત્વો સ્થાપિત કરશે નહીં.

૪.૦ તેનાથી વિપરીત, સામાવાળા નં. ૨-મૂળ ફરિયાદી તરફથી વિદ્વાન એડવોકેટ શ્રી રાજેન્દ્ર ગોલાણીએ રજૂઆત કરી છે કે આ તબક્કે, વાદગ્રસ્ત એફ.આઈ.આર. ૨૬ અને બાતલ ન કરવી જોઈએ કારણ કે તપાસ હજુ પૂર્ણ થવાની બાકી છે અને ચાર્જશીટ હજુ દાખલ થવાની બાકી છે. તેમણે રજૂઆત કરી છે કે હકીકતમાં, વાદગ્રસ્ત એફ.આઈ.આર. માં, ભોગ બનનારે ગુનાની તારીખ પહેલાંની ઘટના અને હાલના અરજદાર સાથેના સંબંધોનું વર્ણન કર્યું છે. તેમણે રજૂઆત કરી છે કે કથિત ઘટના હકીકતમાં ૨૧.૦૩.૨૦૧૬ ના રોજ બની હતી, જેમાં હાલના અરજદાર-મૂળ આરોપી દ્વારા બળાત્કારનો ગુનો આચરવામાં આવ્યો હતો, અને ત્યારબાદ, તેણીએ આ સંબંધમાં એન.જી.ઓ. નો સંપર્ક કર્યો હતો અને યોગ્ય વિચારણા પછી, ૩૦.૦૯.૨૦૧૬ ના રોજ વાદગ્રસ્ત એફ.આઈ.આર. દાખલ કરવામાં આવી છે.

૪.૧ સામાવાળા નં. ૨-મૂળ ફરિયાદી તરફથી વિદ્વાન એડવોકેટે સર્વોચ્ચ અદાલતના દિનેશ ચંદુલાલ પટેલ વિરુદ્ધ ગુજરાત રાજ્ય, ૨૦૧૮(૩) એસ.સી.સી. ૧૦૪ ના કેસમાં આપેલા ચુકાદા પર આધાર રાખ્યો છે અને એવી દલીલ કરી છે કે એફ.આઈ.આર. ૨૬ કરવાના મામલામાં વડી અદાલતની અંતર્ગત સત્તાનો ઉપયોગ સંયમપૂર્વક અને સાવધાની સાથે અને જ્યારે આવી સત્તાનો ઉપયોગ ખુદ જોગવાઈમાં ખાસ નિર્ધારિત કરવામાં આવેલી કસોટી દ્વારા વાજબી ઠરે ત્યારે જ થવો જોઈએ. એ હકીકતનો કોઈ ઇનકાર નથી કે કોડની કલમ ૪૮૨ હેઠળની સત્તા ખૂબ વ્યાપક છે પરંતુ એ જણાવવા માટે કોઈ વિશેષ ભાર મૂકવાની જરૂર

નથી કે વ્યાપક સત્તા આપવાથી અદાલતે વધુ સાવધ રહેવું જરૂરી બને છે. તે અદાલત પર એક બોજારૂપ અને વધુ ખંતપૂર્વકની ફરજ લાદે છે.

૪.૨ સામાવાળા નં. ૨-મૂળ ફરિયાદી તરફથી વિદ્વાન એડવોકેટે વધુમાં રજૂઆત કરી છે કે હકીકતમાં, સંબંધિત હોટેલના રજિસ્ટર્ડ બિલો આરોપી – પ્રહલાદ રામભાઈ ઓડેદરાનું નામ દર્શાવે છે અને હકીકતમાં, તેણે ભોગ બનનારને જિંજર હોટેલમાં બોલાવી હતી જ્યાં ગુનો આચરવામાં આવ્યો હતો. તેમણે રજૂઆત કરી છે કે આરોપી દ્વારા દાખલ કરવામાં આવેલું સોગંદનામું તેને ગુનામાં વધુ સંડોવશે કારણ કે તે પુષ્ટિ કરે છે કે તેણે સામાવાળા નં. ૨-મૂળ ફરિયાદીને તેની સાથે લગ્ન કરવાનું વચન આપ્યું હતું, તેમ છતાં તેણે તેમ કર્યું નથી અને ત્યારબાદ તેની સામે આરોપ મુકાયેલ ગુનો કર્યો હતો. છેલ્લે, તેમણે રજૂઆત કરી છે કે આ તબક્કે, વાદગ્રસ્ત એફ.આઈ.આર. ૨૮ અને બાતલ ન કરવી જોઈએ.

૫.૦ સામાવાળા-રાજ્ય તરફથી વિદ્વાન એ.પી.પી. સુશ્રી મોક્ષા ઠક્કરે સામાવાળા નં. ૨-મૂળ ફરિયાદી તરફથી વિદ્વાન એડવોકેટ શ્રી રાજેન્દ્ર ગોલાણી દ્વારા રજૂ કરવામાં આવેલી દલીલોને સમર્થન આપ્યું છે.

૫.૧ વિદ્વાન એ.પી.પી. એ રજૂઆત કરી છે કે અત્યાર સુધીમાં, તપાસ કરનાર અધિકારી દ્વારા હાથ ધરવામાં આવેલી તપાસ હાલના અરજદાર-મૂળ આરોપીને ગુનામાં સંડોવે છે. તેમણે વધુમાં રજૂઆત કરી છે કે એવા વિવિધ સાક્ષીઓ છે જેમના નિવેદનો તપાસ કરનાર અધિકારી દ્વારા નોંધવામાં આવ્યા છે જે

ફરિયાદપક્ષના કેસને સમર્થન આપે છે. તેમણે રજૂઆત કરી છે કે તબીબી તપાસ પણ હાલના અરજદાર સામે કરાયેલા આક્ષેપ મુજબનો ગુનો દર્શાવે છે.

૫.૨ પોતાની રજૂઆતોના સમર્થનમાં, તેમણે ત્રણ સાક્ષીઓના નિવેદનો પર આધાર રાખ્યો છે જેમાંથી બે ફરિયાદીના મિત્રો છે અને એક જિંજર હોટેલના મેનેજર છે. તેમણે રજૂઆત કરી છે કે તબીબી તપાસ આરોપીની સંડોવણી દર્શાવે છે. આથી, તેમણે રજૂઆત કરી છે કે, આ તબક્કે, વાદગ્રસ્ત એફ.આઈ.આર. ૨૯ અને બાતલ ન કરવી જોઈએ.

૬.૦ મેં સંબંધિત પક્ષકારોના વિદ્વાન એડવોકેટો દ્વારા રજૂ કરવામાં આવેલી રજૂઆતો પર વિચારપૂર્વક ધ્યાન આપ્યું છે. મેં તપાસના કાગળો તેમજ એફ.આઈ.આર. ની વિગતો પણ વાંચી છે.

૬.૧ નિર્વિવાદપણે, એફ.આઈ.આર. ની વિગતો દર્શાવે છે કે અરજદાર-મૂળ આરોપી અને સામાવાળા નં. ૨-ભોગ બનનાર વચ્ચે શારીરિક સંબંધો હતા. એફ.આઈ.આર. ની વિગતો વધુમાં દર્શાવે છે કે **પ્રથમદર્શી રીતે (prima facie)**, આરોપીએ ભોગ બનનારને તેની સાથે લગ્ન કરવાનું વચન આપ્યું હતું અને તેમ છતાં, તેણે અન્ય કોઈ સાથે લગ્ન કરી લીધા છે. એફ.આઈ.આર. ની વિગતો દર્શાવે છે કે ૨૧.૦૩.૨૦૧૬ ના રોજ, આરોપીએ ભોગ બનનારને જિંજર હોટેલમાં બોલાવી હતી અને તેના પ્રતિકાર છતાં તેના પર બળાટકાર ગુજાર્યો હતો.

ક.૨ દલીલ ખાતર માની લઈએ કે, અરજદાર તરફથી વિદ્વાન એડવોકેટ દ્વારા રજૂ કરવામાં આવેલી રજૂઆતો માન્ય રાખવામાં આવે, તો પણ તે ૨૧.૦૩.૨૦૧૬ ના રોજ જિંજર હોટેલ ખાતે હાલના અરજદાર-મૂળ આરોપી દ્વારા આચરવામાં આવેલા બળાત્કારના ગુનાના કથિત આક્ષેપને ભૂંસી શકશે નહીં. એફ.આઈ.આર. માં વર્ણવ્યા મુજબની ૨૧.૦૩.૨૦૧૬ ના રોજ બનેલી ઘટના, **પ્રથમદર્શી રીતે (prima facie)**, બળાત્કારનો ગુનો સ્થાપિત કરે છે અને તે પહેલાં, ભોગ બનનાર દ્વારા વર્ણવવામાં આવેલી હકીકતો, ભોગ બનનાર સાથે હાલના અરજદાર-મૂળ આરોપીના શારીરિક સંબંધોને જાહેર કરે છે.

ક.૩ જો કે જ્યાં ઘટના બની હતી તે સંબંધિત હોટેલના બિલોની ચુકવણી અંગે વિવિધ દલીલો કરવામાં આવી છે, તેમ છતાં આ કોર્ટ તેના પર કોઈ અભિપ્રાય વ્યક્ત કરવાથી પોતાને રોકે છે કારણ કે તે ટ્રાયલની કાર્યવાહીને અસર કરશે. અરજદાર દ્વારા એવી દલીલ કરવામાં આવી છે કે ભોગ બનનાર દ્વારા આપવામાં આવેલી સંમતિ કલમ ૮૦ ના પરિમાણોમાં આવશે નહીં, તેથી કલમ ૩૭૬ હેઠળ શિક્ષાપાત્ર ગુનો આકર્ષાશે નહીં. આ તબક્કે, હું આઈ.પી.સી. ની કલમ ૮૦ ની જોગવાઈનો સંદર્ભ લઈ શકું છું. તે નીચે મુજબ વંચાય છે:

“કલમ ૮૦ : ઈજાના ભય હેઠળ અથવા હકીકતની ગેરસમજ હેઠળ આપવામાં આવેલી હોવાનું જણાતી સંમતિ

કોઈપણ કલમ દ્વારા અભિપ્રેત સંમતિ એવી સંમતિ નથી, જો તે સંમતિ ઈજાના ભય હેઠળ અથવા હકીકતની ગેરસમજ હેઠળ કોઈ વ્યક્તિ દ્વારા

આપવામાં આવી હોય, અને જો કૃત્ય કરનાર વ્યક્તિ જાણતી હોય અથવા તેને માનવાને કારણ હોય કે તે સંમતિ આવા ભય અથવા ગેરસમજના પરિણામે આપવામાં આવી હતી; અથવા અસ્થિર મગજની વ્યક્તિની સંમતિ.- જો સંમતિ એવી વ્યક્તિ દ્વારા આપવામાં આવી હોય કે જે મનની અસ્થિરતા અથવા નશાના કારણે, જે બાબત માટે તે પોતાની સંમતિ આપે છે તેનું સ્વરૂપ અને પરિણામ સમજવા માટે અસમર્થ હોય; અથવા બાળકની સંમતિ.- સંદર્ભ પરથી વિપરીત જણાતું ન હોય તો, જો સંમતિ એવી વ્યક્તિ દ્વારા આપવામાં આવી હોય જે બાર વર્ષથી ઓછી ઉંમરની હોય.”

હાલના કેસમાં, ભોગ બનનારે એવો આક્ષેપ કર્યો છે કે આરોપીએ તેની સાથે લગ્ન કરવાનું વચન આપ્યું હોવા છતાં, તેણે તેની સાથે વિશ્વાસઘાત કર્યો અને ત્યારબાદ અન્ય કોઈ સાથે લગ્ન કરી લીધા. એવો પણ વધુમાં આક્ષેપ કરવામાં આવ્યો છે કે ત્યારબાદ, તેણે ૨૧.૦૩.૨૦૧૬ ના રોજ હોટેલના રૂમમાં તેના પર બળાત્કારનો ગુનો આચર્યો હતો. કેસની આપેલ હકીકતોમાં, આ કોર્ટ કોડની કલમ ૪૮૨ હેઠળ સત્તાનો ઉપયોગ કરતી વખતે, સંમતિ હકીકતની ગેરસમજ હેઠળ આપવામાં આવી હતી કે કેમ તે તપાસી શકતી નથી.

૬.૪ વિદ્વાન એડવોકેટ શ્રી ભટ્ટ દ્વારા ઉઠાવવામાં આવેલી દલીલ કે હાલના કેસમાં બળાત્કારનો ગુનો સ્થાપિત થતો નથી કારણ કે “લગ્નના વચન પર આપેલી સંમતિ” અભિવ્યક્તિ આઈ.પી.સી. ની કલમ ૩૭૫ હેઠળના વર્ણનમાં

સમાવિષ્ટ નથી, તે સ્વીકારવા યોગ્ય નથી કારણ કે ધારાસભાએ તેની વિવેકબુદ્ધિમાં ત્યાં દર્શાવેલ વર્ણનનો સમાવેશ કર્યો છે. ધારાસભા હંમેશા સમાજના બદલાતા ખ્યાલોથી વાકેફ હોય છે. ધારાસભા જે વ્યક્ત કરવા માંગે છે અને જે બાકાત રાખવા માંગે છે તે વ્યક્ત કરવા માટે યોગ્ય શબ્દો પસંદ કરે છે. ધારાસભા યોગ્ય ગણે તે રીતે કાયદામાં સુધારો કરી શકાય છે. તંપાનૂર રવિ વિરુદ્ધ ચારૂપરા રવિ (૧૯૯૯ (૮) એસ.સી.સી. ૭૪) ના કેસમાં ન્યાયમૂર્તિ એસ. રાજેન્દ્ર બાબુ મારફતે બોલતા તેમની લોર્ડશિપે અવલોકન કર્યું છે કે “બિનજરૂરી પુનરાવર્તન અને અર્થહીનતા ધારાસભાને આભારી ગણી શકાય નહીં”. વર્ણનમાં “લગ્નના વચન પર આપેલી સંમતિ” અભિવ્યક્તિનો બિન-સમાવેશ **ઇપ્સો ફેક્ટો (આપમેળે / ipso facto)** ગુનામાંથી મુક્તિ તરફ દોરી જશે નહીં. આ અભિવ્યક્તિ પ્રકૃતિમાં બહુરૂપી છે. એવા અસંખ્ય સંજોગો હોઈ શકે છે જેમાં ભોગ બનનાર લગ્નના વચન પર શુદ્ધ ભાવનાથી શારીરિક સંબંધ જાળવવા માટે સંમતિ આપે, પરંતુ સંમતિનું આવું કૃત્ય પરસ્પર હોય છે, અને જો ગુનેગાર આવી સંમતિથી ફરી જાય તો તે તેનો લાભ મેળવી શકતો નથી. આ બધું સંબંધ કેવી રીતે અને કઈ રીતે સમાપ્ત થાય છે અને તેના માટે કોણ જવાબદાર છે તેના પર નિર્ભર કરે છે.

૬.૫ એવું માની લઈએ કે તારીખ ૨૧.૦૩.૨૦૧૬ ની કથિત ઘટના પહેલાં, તેણીએ સક્રિય મનોમંથન પછી સંયુક્ત નિર્ણય લીધો હતો અને તેમાં ગર્ભિત સંમતિ હતી, તો પણ સદર ઘટના કોઈપણ રીતે એવું સૂચવતી નથી કે ભોગ બનનારે કૃત્ય માટે સંમતિ આપી હતી. તેણીએ ખાસ આક્ષેપ કર્યો છે કે તે દિવસે,

તેના પ્રતિકાર છતાં આરોપીએ તેના પર બળાટકાર ગુજાર્યો હતો. કૈની રાજન (ઉપર મુજબ) ના કેસ પર રાખવામાં આવેલ આધાર અરજદારને બચાવી શકશે નહીં કારણ કે સર્વોચ્ચ અદાલતે સંપૂર્ણ ટ્રાયલ પછી આરોપીની સંડોવણીની તપાસ કરી છે. જો કે, સર્વોચ્ચ અદાલતના અવલોકનોનો સંદર્ભ લેવો યોગ્ય રહેશે:

“આઈ.પી.સી. ની કલમ ૯૦ "સંમતિ" અભિવ્યક્તિનો સંદર્ભ આપે છે. કલમ ૯૦, જો કે, "સંમતિ" ની વ્યાખ્યા આપતી નથી, પરંતુ સંમતિ શું નથી તેનું વર્ણન કરે છે. કલમ ૩૭૫ ના હેતુ માટે "સંમતિ" માટે કૃત્યના મહત્વ અને નૈતિક ગુણવત્તાના જ્ઞાન પર આધારિત બુદ્ધિના ઉપયોગ પછી જ નહીં, પરંતુ પ્રતિકાર અને સંમતિ વચ્ચેની પસંદગીનો સંપૂર્ણ ઉપયોગ કર્યા પછી સ્વૈચ્છિક સહભાગિતાની જરૂર છે. સંમતિ હતી કે નહીં, તે તમામ સંબંધિત સંજોગોના સાવચેતીપૂર્વકના અભ્યાસ પરથી જ નક્કી કરવાનું રહે છે. [જુઓ સ્ટેટ વિરુદ્ધ મેંગો રામ (૨૦૦૦) ૭ એસ.સી.સી. ૨૨૪]”

આમ, સર્વોચ્ચ અદાલતે અવલોકન કર્યું છે કે સંમતિ હતી કે નહીં, તે તમામ સંબંધિત સંજોગોના સાવચેતીપૂર્વકના અભ્યાસ પરથી જ નક્કી કરવાનું રહે છે. આવા સંજોગો માત્ર ટ્રાયલની કાર્યવાહી દરમિયાન જ ચકાસી શકાય છે. ક્રિમિનલ મિસ. અપ્લિકેશન નં. ૧૫૬૮૮/૨૦૧૪ માં પસાર કરાયેલ આ કોર્ટની સમકક્ષ બેંચનો તારીખ ૨૬.૩.૨૦૧૫ નો ચુકાદો હાલના કેસની હકીકતોને લાગુ પડશે નહીં કારણ કે સદર કેસમાં ભોગ બનનાર અને આરોપીએ સંબંધો બંધ કર્યા પછી

અને અલગ થયા પછી, પાછળથી તેણીએ બળાટકારના ગુનાનો આક્ષેપ કર્યો હતો.

૬.૬ આ કોર્ટે તપાસના કાગળો તેમજ તપાસ કરનાર અધિકારી દ્વારા નોંધવામાં આવેલા સાક્ષીઓના વિવિધ નિવેદનો પણ વાંચ્યા છે. તેનું વાંચન **પ્રથમદર્શી રીતે (prima facie)** ગુનામાં હાલના અરજદારની સંડોવણી દર્શાવે છે.

૬.૭ અરજદાર દ્વારા ઉઠાવવામાં આવેલી દલીલના સંદર્ભમાં, કે ભોગ બનનારે તેણી ઉચ્ચ જ્ઞાતિની છે તેમ કહીને તેને ગેરમાર્ગે દોર્યો હતો, અને તે અનુસૂચિત જાતિ અને અનુસૂચિત જનજાતિની છે તેની તેને જાણ નહોતી, જેથી એટ્રોસિટી એક્ટ હેઠળનો ગુનો રદ કરી શકાય; તે સ્વીકારવા યોગ્ય નથી કારણ કે અરજદાર દ્વારા કરવામાં આવેલ આવો દાવો આ તબક્કે ચકાસી શકાતો નથી જ્યારે સંપૂર્ણ તપાસ હજુ થવાની બાકી છે અને ચાર્જશીટ હજુ દાખલ થવાની બાકી છે. આ એવો કોઈ વિરલ કેસ નથી જેમાં હસ્તક્ષેપ કરવાની જરૂર હોય.

૬.૮ આ તબક્કે, **દિનેશભાઈ ચંદુભાઈ પટેલ (ઉપર મુજબ)** ના કેસમાં આ કોર્ટે દ્વારા કરવામાં આવેલા અવલોકનોનો સંદર્ભ લેવો યોગ્ય રહેશે, જેમાં અવલોકન કરવામાં આવ્યું છે કે વડી અદાલત કોડની કલમ ૪૮૨ હેઠળ અંતર્ગત સત્તાનો ઉપયોગ કરતી વખતે તપાસ એજન્સીની જેમ કામ કરી શકતી નથી અને અપીલ કોર્ટની જેમ સત્તાનો ઉપયોગ કરી શકતી નથી. વડી અદાલતે એફ.આઈ.આર. ની વિગતો અને પ્રથમદર્શી સામગ્રી, જો કોઈ હોય, જે માટે કોઈ પુરાવાની જરૂર ન હોય તેનું વાંચન કરવાનું હોય છે. વધુમાં એવું અવલોકન કરવામાં આવ્યું છે કે આ

તબક્કે, વડી અદાલત પુરાવાનું મૂલ્યાંકન કરી શકતી નથી કે એફ.આઈ.આર. ની વિગતો અને આધાર રાખવામાં આવેલી સામગ્રી પરથી પોતાનું અનુમાન લગાવી શકતી નથી. ખાસ કરીને જ્યારે આધાર રાખવામાં આવેલી સામગ્રી ફરિયાદી દ્વારા વિવાદિત હોય અને તેનાથી ઊલટું હોય. આવી પરિસ્થિતિમાં, આવા તબક્કે તપાસ કરવાનું કામ તપાસ સત્તાવાળાઓનું બને છે અને ત્યારબાદ એકવાર આવી સામગ્રી સાથે ચાર્જશીટ દાખલ થઈ જાય પછી આવી સામગ્રી પર કેટલી હદે અને કયા પ્રમાણમાં આધાર રાખી શકાય તે પ્રશ્નોની ચકાસણી કરવાનું કામ અદાલતનું બને છે. વધુમાં એવું અવલોકન કરવામાં આવ્યું છે કે એકવાર અદાલતને જણાય કે એફ.આઈ.આર. કોઈપણ સંજોગ ગુનો બન્યાનું પ્રથમદર્શી રીતે દર્શાવે છે, તો તેણે પોતાના હાથ રોકવા જોઈએ અને કોડમાં નિર્ધારિત પ્રક્રિયા અનુસાર ગુનાનો પર્દાફાશ કરવા માટે તપાસ તંત્રને તપાસમાં આગળ વધવા દેવું જોઈએ.

૭.૦ આમ, સર્વોચ્ચ અદાલત દ્વારા પ્રતિપાદિત કાયદા મુજબ અને હકીકતો અને સંજોગોની સમગ્રતાને જોતાં, હાલની પિટિશન કાનૂની ચકાસણીમાં નિષ્ફળ જાય છે. તેથી, હાલની પિટિશન રદ થવાને પાત્ર છે અને તે આથી રદ કરવામાં આવે છે. રૂલ મુક્ત કરવામાં આવે છે. વચગાળાની રાહત, જો કોઈ હોય, તો તે રદબાતલ થાય છે.

૮.૦ ચુકાદાના ડિક્ટેશન પછી, વિદ્વાન એડવોકેટ શ્રી ભાર્ગવ ભટ્ટે વચગાળાની રાહત ચાલુ રાખવા વિનંતી કરી છે, જો કે, સર્વોચ્ચ અદાલતના **તેલંગાણા રાજ્ય**

વિરુદ્ધ હબીબ અબ્દુલ્લાહ જીલ્લાની અને અન્ય, એ.આઇ.આર. ૨૦૧૭ એસ.સી. ૩૭૩ ના કેસમાં આપેલા ચુકાદા પર આધાર રાખીને વિદ્વાન એ.પી.પી. સુશ્રી મોક્ષા ઠક્કર દ્વારા તેનો સખત વિરોધ કરવામાં આવ્યો છે, જેમાં ઠરાવવામાં આવ્યું છે કે વડી અદાલત સી.આર.પી.સી. ની કલમ ૪૮૨ હેઠળ અંતર્ગત સત્તાનો ઉપયોગ કરીને અમુક જાણીતા પરિમાણો પર એફ.આઇ.આર. રદ કરી શકે છે પરંતુ તેને રદ કરવાનો ઇનકાર કરતી વખતે, તે આરોપી વ્યક્તિઓને તેવો વિશેષાધિકાર આપી શકતી નથી જે આગોતરા જામીનના સ્વરૂપનો હોય. તેથી, વચગાળાની રાહત ચાલુ રાખવાની વિનંતી નકારવામાં આવે છે.

(એ.એસ. સુપેરિયા, ન્યાયમૂર્તિ)

This judgment has been translated using an AI-assisted translation tool.

=====

અસ્વીકરણ: સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઈ શકશે નહિ. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

DISCLAIMER: The translated judgment in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/ her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgment shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.